

Voorjaarsnota 2009 (2010-2013)

Versie 2.0

**Vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur
op 17 juni 2009**

Inhoudsopgave

Aanbieding.....	3
1 Inleiding.....	4
1.1 Functie van de voorjaarsnota	4
1.2 Indeling	4
1.3 Uitgangspunten	5
2 Samenvatting.....	8
2.1 Voorjaarsnota 2009 in één oogopslag.....	8
2.2 Speerpunten	9
2.3 Tariefsontwikkeling	10
3 Kaderstellende ontwikkelingen	12
3.1 Nieuwe Waterschapswet	12
3.2 Inhoudelijke onderwerpen	13
4 Bestuurlijke thema's en bijbehorende programma's	15
4.1 Thema veiligheid	15
4.2 Thema voldoende water	17
4.3 Thema schoon water	19
4.4 Thema lastendruk.....	22
4.5 Thema Tevredenheid belanghebbenden	24
4.6 Thema maatschappelijk verantwoord ondernemen	25
5 Financiële positie	28
5.1 Investeringsplanning.....	28

Aanbieding

Hierbij bieden wij u de voorjaarsnota 2010-2013 van De Stichtse Rijnlanden aan. Deze voorjaarsnota geeft inzicht in de verwachte ontwikkelingen voor de komende jaren.

Voorheen was de voorjaarsnota het eerste bestuurlijke wapenfeit in de Planning & Control-cyclus. In de huidige situatie, met een nieuw bestuur, vormt het collegeprogramma het vertrekpunt voor de voorjaarsnota. De plaats en functie van de voorjaarsnota in de P&C-cyclus verandert daarmee echter niet. De voorjaarsnota geeft richting aan het beleid en stelt het financiële kader voor de begroting vast. Bij het opstellen van de begroting worden dit beleid en het beslag op financiële middelen verder uitgewerkt en geconcretiseerd.

In de aanloop naar de vaststelling van het ontwerp-Waterbeheerplan 2010-2015 door het algemeen bestuur, eind oktober 2008, waren er wellicht al wat contouren zichtbaar van de omvang van de kredietcrisis, maar bij de totstandkoming van het collegeprogramma 2009-2012 is dat al veel duidelijker geworden. Deze onzekere economische ontwikkelingen leiden ertoe dat ook overheidsbijdragen weer ter discussie kunnen worden gesteld en dat ook de lagere overheden worden opgeroepen om de lastenstijgingen zo beperkt mogelijk te houden. Anderzijds valt ook te beluisteren dat met name overheden juist nu wel moeten blijven investeren.

Een ander fundamenteel vraagstuk, dat door de kredietcrisis enigszins op de achtergrond dreigt te raken, betreft de klimaatverandering. Dit vraagstuk noopt ons tot een meer duurzame aanpak van ons werk. Ook de ingrijpende wijziging van de Waterschapswet heeft verstrekende gevolgen. Deze heeft ondermeer geleid tot verkiezingen eind 2008, waarbij het lijstenstelsel bij de waterschappen werd geïntroduceerd. Het nieuw gekozen algemeen bestuur en ook het nieuw gekozen college van dijkgraaf en hoogheemraden dragen meer dan voorheen een politiek profiel en dat heeft impact op bestuurscultuur en daarmee ook op de organisatie. Tevens is het begrip rechtmatigheid binnen ons waterschap geland. Wanneer men deze veranderingen optelt kan men niet anders dan concluderen dat ons maatschappelijke speelveld er niet eenvoudiger op is geworden. Als waterbeheerders krijgen de waterschappen volop met deze veranderingen te maken.

Met het voorgestelde financiële kader in deze concept-voorjaarsnota wordt het uitgavenniveau op peil gehouden en daarmee gezorgd voor economische bedrijvigheid. Dit beleid heeft twee belangrijke gevolgen. Ten eerste blijven de ambities die zijn uitgesproken in zowel het ontwerp-Waterbeheerplan (2010-2015) als het collegeprogramma (2009-2012) overeind. Daarnaast leidt het bijbehorende lastenniveau tot een gematigde lastenstijging in het meerjarenperspectief van gemiddeld 3,5% over de periode 2010 tot en met 2013 en van 3,3% in 2010. Hiermee heeft het college gekozen voor een lastenniveau dat 2% lager ligt dan het oorspronkelijke beleidsscenario, gehoord de leden van het algemeen bestuur in de commissies. De hieruit voortvloeiende gematigde lastenstijging past binnen het financieel beleidskader zoals dat in het collegeprogramma is verwoord.

Dit laat onverlet dat, eveneens conform het collegeprogramma, goed gekeken wordt naar mogelijkheden tot het doorvoeren van fasering. In de aanloop naar deze voorjaarsnota is al veel aandacht besteed aan een zorgvuldige en realistische investeringsplanning. Bij de vaststelling van de begroting moet dit proces zijn afgerond en het plaatje compleet zijn voor wat betreft de mogelijkheden voor zowel prioritering als fasering. Het door het algemeen bestuur vastgestelde ontwerp-Waterbeheerplan en het mede daarop gebaseerde meerjarenperspectief, behorende bij de begroting 2009, vormen in deze voorjaarsnota evenwel nog steeds uitgangspunt van beleid.

Externe ontwikkelingen zijn hierbij mede bepalend voor onze koers voor de komende jaren. In de verschillende hoofdstukken gaan we hier dieper op in.

College van dijkgraaf en hoogheemraden,
P.J.M. Poelmann, dijkgraaf
drs. E.Th. Meuleman, secretaris-algemeen directeur

1 Inleiding

1.1 Functie van de voorjaarsnota

Traditioneel is de behandeling van de voorjaarsnota een moment om stil te staan bij de punten die in het voorgaande jaar op de agenda stonden. Zo ontstaat een vertrekpunt voor de komende jaren. De doelstelling van een voorjaarsnota is om de belangrijkste beleidsmatige keuzes voor de langere termijn aan het algemeen bestuur voor te leggen en daarmee een kader te creëren om de begroting voor het komende jaar uit te gaan werken.

In de begroting gaan we, binnen het kader van de voorjaarsnota, de algemene doelstellingen uitwerken naar concrete resultaatdoelstellingen die we in 2010 gaan realiseren. De financiële consequenties worden dus ook pas in de begroting concreet vertaald naar de verschillende budgetten.

De voorjaarsnota is het instrument voor het bestuur om de lijnen voor de toekomst uit te zetten. Dit geldt niet alléén voor de exploitatie, maar ook voor de voornemens voor investeringen. Het plegen van een investering heeft immers budgettaire gevolgen voor de jaren erna als de rente en afschrijving in de exploitatie worden opgenomen.

1.2 Indeling

De voorjaarsnota is ingericht volgens de kernthema's van het waterschap: "Veiligheid", "Voldoende water", "Schoon water", "Lastendruk", "Tevredenheid belanghebbenden" en "Maatschappelijk verantwoord ondernemen". Deze thema's omvatten de taken waar het waterschap in onze ogen voor staat. De gekozen thema's dienen als uitgangspunt en als het bestuurlijke kader voor de begroting 2010.

De thema's worden begeleid door een financieel meerjarenperspectief en een overzicht van geplande investeringen. Daarnaast worden de beoogde effecten en de bestuurlijke doelstellingen per thema weergegeven. De financiële kaders van de thema's tevredenheid belanghebbenden en maatschappelijk verantwoord ondernemen zijn geïntegreerd in de andere thema's.

Binnen elk thema zijn er de bestuurlijke programma's waarop het college van dijkgraaf en hoogheemraden stuurt. Deze programma's worden inhoudelijk toegelicht en worden eveneens begeleid door een financieel meerjarenperspectief, waarbij een vergelijking wordt gemaakt met het meerjarenperspectief uit de begroting 2009.

Tabel 1 – Overzicht Bestuurlijke thema's en programma's

Bestuurlijke thema's	Bestuurlijke programma's
Veiligheid	• Primaire en regionale waterkeringen • Calamiteiten
Voldoende water	• Waterkwantiteitsbeheer • Nationaal Bestuursakkoord Water
Schoon water	• Kwaliteit van het oppervlakte water • Zuiveringsbeheer
Lastendruk	
Tevredenheid belanghebbenden	• Resultaten klanttevredenheidsonderzoeken • Klantgerichtheid waterschappen (elektronische dienstverlening, afhandeling vergunningen, bezwaren en klachten)
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	• Goed werkgeverschap (medewerkertevredenheid, diversiteit) • Inkoop en aanbesteding • Integriteit • Duurzaamheid • Internationale samenwerking

Leeswijzer

In de volgende paragraaf worden de gehanteerde uitgangspunten van deze voorjaarsnota toegelicht. In hoofdstuk 3 wordt een samenvatting gegeven en wordt nader ingegaan op de prioriteiten die gesteld gaan worden. Tevens wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op de tariefsontwikkelingen. In hoofdstuk 4 wordt aangegeven welke ontwikkelingen van invloed zijn op het waterschap. Vervolgens worden in hoofdstuk 5 de bestuurlijke thema's en programma's behandeld. Tot slot gaat hoofdstuk 6 in op enkele financiële ontwikkelingen. Daarnaast wordt ook inzicht gegeven in de reserves en in de investeringen.

1.3 Uitgangspunten

1.3.1. Algemene uitgangspunten voorjaarsnota

1. Het vertrekpunt voor deze voorjaarsnota is de begroting 2009;
2. In de meerjarenraming van de begroting 2009 is structureel een ombuiging, een neerwaartse bijstelling van het kostenniveau, van 0,872 miljoen euro opgenomen;
3. In de voorjaarsnota is jaarlijks 1% gehanteerd voor de loonkostenontwikkeling (CAO), 1% voor personele knelpunten en 2% voor inflatie. Daarnaast is structureel 0,4 miljoen euro verwerkt voor overige kostenstijgingen die uit de CAO voortvloeien en de stijging voor de kosten van pensioen;
4. In overeenstemming met de comptabiliteitsvoorschriften zijn de beleidsmatige onderzoeken bij de variabele lasten opgenomen;
5. De rekenrente voor langlopende leningen is bepaald op 5,5%;
6. Toegekende subsidies zijn verrekend in de investeringsramingen. Subsidies waarvan toekenning nog onzeker is, zijn o.b.v. het voorzichtigheidsprincipe niet in de voorjaarsnota verwerkt;
7. In deze voorjaarsnota vermelde kosten zijn het saldo van baten en lasten (netto). In de begroting 2010 worden de baten en lasten bruto opgenomen;
8. De indexering van langlopende projecten (watergebiedsplannen, KRW) is opgenomen;
9. Indien de uitvoering van de ambities leidt tot sterke fluctuaties in de tarieven dan worden deze, indien gewenst bij de begroting, opgevangen door de inzet van reserves per belastingcategorie. Hiermee wordt invulling gegeven aan de doelstelling om een gelijkmatige tariefsontwikkeling mogelijk te maken;
10. De kapitaallasten zijn o.b.v. ervaringscijfers en gedegen financieel beleid in de achtereenvolgende jaren 30%, 50%, 70% en 90% in de meerjarenraming opgenomen. Hiermee wordt een beperking van de stijging van de tarieven gerealiseerd;
11. Om risico's af te dekken van vroegtijdige realisatie van projecten is rekening gehouden met een buffer in de algemene reserve;
12. De reserves per belastingcategorie dienen ook voor het opvangen van calamiteiten in de exploitatiesfeer. De bandbreedte van de reserves is bepaald op 15% tot 25% van de toe te rekenen kosten per belastingcategorie. Het huidige beleid is dat de Stichtse Rijnlanden incidenteel onder deze bandbreedte mag uitkomen, om een gelijkmatige tariefontwikkeling te bewerkstelligen;
13. De per omslagcategorie opgebouwde reserves blijven beschikbaar voor deze categorie om eventuele toekomstige tariefsontwikkelingen te egaliseren.

Bovenstaande uitgangspunten leiden tot het volgende meerjarenperspectief:

Tabel 2 – Meerjarenperspectief voorjaarsnota 2009 (in € 1.000)

	2009	2010	2011	2012	2013
Meerjarenperspectief begroting 2009 (exclusief. Indexering)	92.980	97.009	96.858	97.529	n.v.t.
Referentie: Meerjarenperspectief begr 2009 (inclusief indexering)	92.980	98.755	100.376	102.891	n.v.t.
Voorjaarsnota 2009 (inclusief indexering)		96.077	98.400	103.580	106.692
Jaarlijkse ontwikkeling in %		3,33%	2,42%	5,26%	3,00%

Door de fasering van de projecten en investeringen en het actualiseren van de meerjarenraming van de investeringen vallen de begrote netto-lasten voor het jaar 2010 lager uit dan in het meerjarenperspectief van de begroting 2009 was voorzien.

1.3.2. Ontwerp-Waterbeheerplan 2010-2015

Het definitieve Waterbeheerplan wordt in 2009 door het Algemeen Bestuur vastgesteld en zal sterk bepalend zijn voor de projecten en maatregelen die het waterschap de komende zes jaar zal uitvoeren. Een bijzondere plaats wordt ingenomen door de doelen en maatregelen die op grond van de Europese Kaderrichtlijn Water zijn uitgewerkt om de ecologische en fysisch-chemische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater te verbeteren. Deze doelen en maatregelen worden verankerd in het Waterbeheerplan en zijn deels resultaatverplichtend voor de periode 2010-2015.

In het ontwerp-Waterbeheerplan is een aantal wettelijke veranderingen aangekondigd die het werk van het waterschap in de planperiode zullen raken. Deze veranderingen zijn deels nog niet voldoende uitgekristalliseerd om de consequenties voor het waterschap concreet te kunnen aangeven. Dit geldt voor de nieuwe Waterwet, die onder meer nieuwe taken met zich meebrengt op het gebied van grondwater. Hierbij gaat het vooral om vergunningverlening en grondwaterbeheer.

1.3.3. Collegeprogramma 2009-2012

Op 8 januari 2009 is een nieuwe bestuursperiode van start gegaan: een nieuw gekozen algemeen bestuur is geïnstalleerd en er zijn vier nieuwe hoogheemraden gekozen. Op 21 april 2009 heeft het college – gehoord het algemeen bestuur op 25 maart 2009 - voor deze bestuursperiode een collegeprogramma opgesteld, waarin de koers van het bestuursprogramma op hoofdlijnen verder is uitgewerkt. Deze koers is vertaald in deze voorjaarsnota en wordt jaarlijks bij het vaststellen van de voorjaarsnota herijkt. Dan kunnen nieuwe ontwikkelingen bij de afwegingen van het algemeen bestuur worden betrokken en moet worden bekeken of – en zo ja, in hoeverre – die koers kan worden bijgesteld en of de 'realiseringssnelheid' van de in de voorjaarsnota opgenomen programma's moet worden aangepast.

1.3.4. Organisatorische ontwikkeling

De effecten van de organisatieontwikkeling zullen de komende jaren hun vruchten afgeworpen. De belangrijkste oogmerken liggen in de sfeer van de verandering van de organisatiecultuur. In hoofdstuk V van het collegeprogramma 2009-2012 is hier nader op ingegaan. De uitwerking van een nieuw sturingsconcept heeft grote gevolgen gehad voor de organisatie. De laatste fase van de reorganisatie zal in 2009 worden gerealiseerd.

1.3.5. Nieuwe ontwikkelingen

Voorfinanciering Deltafonds

De instandhouding van de dijken (de primaire keringen) is een taak van de waterschappen, maar de verbetering ervan – en dan in het bijzonder de financiering – is een taak van de rijksoverheid. Het laatste is echter geen garantie dat altijd voldoende geld beschikbaar is. Het Deltafonds moet daarin gaan voorzien. Als dat onvoldoende soelaas zou bieden en de veiligheid van onze inwoners zou daardoor in gevaar dreigen te komen, dan wijst De Stichtse Rijnlanden de mogelijkheid om voor (voor-)financiering te zorgen niet bij voorbaat af, zij het onder strikte voorwaarden.

Muskusrattenbestrijding

Er zijn op dit moment ontwikkelingen gaande met betrekking tot de overdracht van het takenpakket van de provincies naar de waterschappen. De verwachting is dat dit financiële consequenties zal hebben.

Grondwaterbeheer

Op 22 januari 2009 treedt de Waterwet in werking. Hierdoor wordt de vergunningverlening en handhaving voor onttrekkingen van grondwater grotendeels aan het takenpakket van het waterschap toegevoegd. Dit komt over van de provincies. Voor het waterschap is dit een nieuwe taak. Het gaat hierbij alleen om de operationele taak, de provincie blijft het bevoegd gezag voor grondwaterbeleid en vergunningen voor grote onttrekkingen, drinkwaterwinningen en koude-warmte opslag.

Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO)

Op 1 januari 2010 treedt de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht in werking. Hierdoor verandert het takenpakket van het waterschap. De vergunningverlening voor de zogeheten Wvo-bedrijven die op riolering lozen (indirecte lozingen) gaat over van waterschap naar gemeente en provincie, en wordt onderdeel van de Omgevingsvergunning. Het nieuwe bevoegd gezag moet wel het waterschap in de gelegenheid stellen om hierover advies te geven. Het waterschap houdt een toezichthoudende taak met betrekking tot indirecte lozingen.

2 Samenvatting

2.1 Voorjaarsnota 2009 in één oogopslag

De Stichtse Rijnlanden in het kort (bedragen in € 1.000)	Meerjarenperspectief voorjaarsnota 2009				
	2009	2010	2011	2012	2013
Kosten per thema					
<i>Veiligheid</i>	9.076	11.019	10.639	11.363	11.479
Primaire en regionale waterkeringen	8.893	10.626	10.184	10.873	11.032
Calamiteitenzorg	183	393	455	490	447
<i>Voldoende water</i>	28.947	30.328	30.743	32.512	34.009
Waterkwantiteitsbeheer	25.991	27.150	28.244	30.081	31.674
Nationaal Bestuursakkoord Water	2.955	3.178	2.498	2.431	2.335
<i>Schoon water</i>	50.304	50.096	52.431	54.980	56.413
Kwaliteit van het oppervlakte water	5.597	5.166	5.429	5.717	5.862
Zuiveringsbeheer	44.707	44.931	47.002	49.262	50.551
<i>Lastendruk</i>					
Tarieven en heffingsmaatstaven	-	-	-	-	-
Perceptiekosten	4.652	4.634	4.586	4.726	4.791
Kosten per soort					
Variabele lasten	42.749	45.770	45.445	47.102	46.416
Personele lasten	19.742	20.613	20.818	21.647	22.499
Afschrijvingen	19.663	19.777	21.136	23.256	25.818
Rente	12.564	11.655	12.738	13.313	13.696
Geactiveerde overhead*	-1.738	-1.738	-1.738	-1.738	-1.738
Totaal kostensoorten	92.980	96.077	98.400	103.580	106.692
* Het activeren van personeelslasten gebeurt tegen een uurtarief waarin ook een component overhead is opgenomen. Het activeren van deze uren leidt er daardoor ook toe dat er een deel van de overheadkosten naar de kapitaaldienst wordt doorbelast. Dit betekent een opbrengst in de exploitatiesfeer.					
Kostendeekkende voorlopige tarieven (in €)	2009	2010	2011	2012	2013
Watersysteemheffing ingezetenen (per huishouden)	59,92	63,97	63,09	65,72	66,95
Watersysteemheffing overig ongebouwd (per hectare)	64,33	69,89	70,13	74,34	77,07
Watersysteemheffing natuur (per hectare)	4,60	4,99	4,99	5,28	5,46
Watersysteemheffing gebouwd (per € 2.500 WOZ-waarde)	0,56	0,59	0,59	0,61	0,62
Verontreinigingsheffing woningen (per vervuilingseenheid)	54,72	53,51	55,32	57,31	58,12
Verontreinigingsheffing bedrijven (per vervuilingseenheid)	54,72	53,51	55,32	57,31	58,12

2.2 Speerpunten

In deze voorjaarsnota wordt de basis gelegd voor realisatie van de doelen en maatregelen uit het ontwerp-Waterbeheerplan voor de periode 2010-2015, wat – zoals al gememoreerd – ook uitgangspunt is voor het collegeprogramma 2009-2012. De missie van het waterschap is richtinggevend geweest voor de ambitie voor de planperiode: naast veilige dijken, droge voeten en schoon water wil het waterschap zichtbaar bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving, waarbij duurzaamheid centraal staat. Hierbij spelen de vernieuwende projecten, waarin het waterschap de rol van waterautoriteit op zich neemt, een belangrijke rol. Daarnaast worden in de voorjaarsnota de consequenties van nieuwe ontwikkelingen in de reguliere taken van het waterschap aan de orde gesteld.

Veiligheid

- De zorg voor veiligheid bestaat uit 3 stappen:
 - tot en met 2015 zorgen wij ervoor dat de belangrijkste waterkeringen gaan voldoen aan de normen die hiervoor bestaan;
 - de gevolgen van mogelijke overstroming verkleinen door nieuwe bouwplannen en andere ontwikkelingen zó uit te voeren dat een overstroming minder schade veroorzaakt;
 - calamiteitenplan.

Voldoende water

- In de planperiode 2010-2013 worden integrale en gebiedsgerichte plannen voor het gehele gebied opgesteld, zoals watergebiedsplannen, stedelijk water, waterakkoorden et cetera. De beleidsthema's die hierbij centraal staan zijn: wateroverlast, watertekort, grond- en stedelijk waterbeheer, peilbesluiten, verdroging van de natuur en vaarwegbeheer.
- *Vernieuwend project Rijnenburg*
Inrichting van het stedelijk ontwikkelingsgebied Rijnenburg voor duurzaam waterbeheer en veiligheid. Voor 2015 stellen het waterschap, gemeente Utrecht en provincie Utrecht een plan op voor deze duurzame inrichting. Dit is gebaseerd op:
 - klimaatbestendig en duurzaam bouwen;
 - waterveiligheid.

- *Vernieuwend project Kromme Rijn natuurlijk*

De Kromme Rijn heeft binnen het werkgebied van het waterschap het hoogste ambitieniveau wat betreft natuurlijk herstel. De functie van waterleverancier voor de eigen regio, de Vecht en het midden en westelijk gebied is hier een integraal onderdeel van.

Schoon water

- Schoon water wordt gerealiseerd door aanpassing van de inrichting, het beheer en het onderhoud van de watersystemen. Hierdoor verbetert de leefomgeving van mensen, dieren en planten. Met onder andere de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water gaan we dit realiseren. Daarnaast vragen emissies blijvende aandacht;
- Voor 2015 moet voor de Europese Kaderrichtlijn Water (een Europese wet om te zorgen voor schoon water) een flink aantal maatregelen worden gerealiseerd;
- De waterketen is het geheel van drinkwater, riolering en zuivering, waarbij onze aandacht vooral uitgaat naar riolering en zuivering;
- Voor 2015 wordt een besluit genomen over de mogelijke herbouw van de rwzi Utrecht.

Lastendruk

- Het waterschap streeft naar een zo doelmatig en volledig mogelijke heffing en inning van belastinggelden tegen zo laag mogelijke kosten;
- Het waterschap zal zich daarom de komende jaren oriënteren op samenwerking met andere waterschappen en gemeenten.

Tevredenheid belanghebbenden

- E-dienstverlening is een onderwerp dat de hele organisatie raakt en een verandering in ons waterschap teweeg zal brengen. Daarom is er voor gekozen het als een programma, en niet als een project, op te pakken. In 2008 is een realisatieplan opgesteld en wordt dat in 2009 uitgevoerd;
- In 2009 zal de digitale aangifte verontreinigingsheffing voor bedrijven worden geïntroduceerd. Vanuit het programma Elektronische Dienstverlening zullen de komende jaren verschillende initiatieven worden genomen om de dienstverlening verder te vergroten.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

- Voor de uitvoering van haar taken heeft het waterschap personeel in dienst en ook wordt personeel van derden via inhuur of aanneming ingeschakeld. Voor al deze mensen wil het waterschap zijn verantwoordelijkheid waarmaken;
- De Stichtse Rijnlanden heeft de verantwoordelijkheid om met de haar toevertrouwde middelen op een integere en doelmatige wijze in te kopen en aan te besteden in overeenstemming met het "Aanbestedingsbeleid voor werken, diensten en leveringen";
- Duurzame ontwikkeling betekent zorgen voor een balans tussen de economische, sociale, ecologische en milieuaspecten van onze activiteiten. Het is belangrijk dat de economie groeit, maar het mag niet ten koste gaan van de natuur of mensen. Duurzaamheid heeft niet alleen te maken met het klimaat of het uitsterven van bepaalde dieren of planten.

2.3 Tariefsontwikkeling

2.3.1 Uitgangspunt

Uitgangspunten voor onze tariefsontwikkeling is dat door een beleidsmatige inzet van reserves per belastingcategorie een beperkte en gelijkmatige ontwikkeling van de tarieven wordt gerealiseerd.

2.3.2 Tariefsontwikkeling huidige meerjarenbegroting 2009-2013

Kostentoedeling onder nieuwe Waterschapswet

In 2009 is de nieuwe kostentoedelingsmethodiek van de nieuwe Waterschapswet effectief geworden. Evaluatie van de nieuwe Waterschapswet zal in de loop van 2009 plaatsvinden. Over de daaruit te trekken conclusies valt op dit moment nog niet veel te zeggen. Een aanpassing van de Waterschapswet op korte termijn ligt niet voor de hand.

2.3.3 Tariefsontwikkeling na verwerking financiële consequenties

Na verwerking van de financiële consequenties van deze voorjaarsnota geeft de tariefsontwikkeling het in tabel 3 weergegeven beeld.

Met name ten aanzien van de reserves is een korte toelichting op zijn plaats. Het meest recente beeld van de stand van de reserves is opgenomen in de concept-jaarrekening van 2008. Daarom is dit in tabel 3 als uitgangspunt genomen. Wanneer het boekjaar 2009 conform begroting verloopt vloeit daaruit een tweetal mutaties van reserves voort: voor Ingezetenen een toevoeging van 0,640 miljoen euro en voor Overig ongebouwd een onttrekking van 0,216 miljoen euro. Inclusief de begrote mutaties 2009 bedraagt de totale reserve ultimo 2009 19,615 miljoen euro.

Deze reservepositie biedt voldoende mogelijkheden om eventuele stijging van kostendekkende tarieven in verschillende categorieën te egaliseren en dus tarieven vast te stellen die lager zijn dan de kostendekkende. De reserve van de categorie Verontreinigingsheffing ligt met 11% echter onder de bandbreedte van 15-25%. In deze categorie zouden de opgelegde tarieven daarom juist hoger dan kostendekkend moeten zijn om de reservepositie te verbeteren. Aangezien het kostendekkende tarief voor 2010 lager is dan het tarief van 2009 is dit reëel. Het kostendekkende tarief Watersysteemheffing overig ongebouwd laat, zeker tussen 2009 en 2010, een relatief grote stijging zien. In combinatie met de toevoeging bij de Verontreinigingsheffing is het binnen de categorie Overig ongebouwd goed mogelijk om onttrekkingen aan de reserve te doen om de tarieven te nivelleren. Hierbij blijft ook de totale reserve binnen de bandbreedte.

Tot zover enige voorzichtige weerspiegelingen over mogelijke onttrekkingen of toevoegingen aan de reserves. De echte besluitvorming daaromtrent vindt bij het vaststellen van de begroting 2010 plaats.

Tabel 3 – Voorlopige tarieven en reservepositie na verwerking financiële consequenties

	2009*	2010	2011	2012	2013	
Kosten meerjarenperspectief (in € 1.000)	92.980	96.077	98.400	103.580	106.692	
Kostendekkende voorlopige tarieven (in €)						
Watersysteemheffing ingezetenen	59,92	63,79	63,09	65,72	66,95	
Watersysteemheffing overig ongebouwd	64,33	69,89	70,13	74,34	77,07	
Watersysteemheffing natuur	4,60	4,99	4,99	5,28	5,46	
Watersysteemheffing gebouwd	0,56	0,59	0,59	0,61	0,62	
Verontreinigingsheffing woningen	54,72	53,51	55,32	57,31	58,12	
Verontreinigingsheffing bedrijven	54,72	53,51	55,32	57,31	58,12	
Reservepositie (in € 1.000)	Ultimo 2007	Mutaties 2008*¹	Ultimo 2008*¹	Mutaties Begroot 2009*²	Ultimo Begroot 2009	% Kosten Begroot 2009
Ingezetenen	723	1.279	2.002	640	2.642	16 %
Overig ongebouwd	2.978	4.34	3.412	-216	3.196	84 %
Natuur	32	0	32	0	32	74 %
Gebouwd	6.852	1.468	8.320	0	8.320	36 %
Zuiveringsheffing woningen/ bedrijven	8.537	-3.112	5.425	0	5.425	11 %
Totaal	19.122	69	19.191	424	19.615	21 %

*¹ De mutatie van en daarmee de reservepositie ultimo 2008 zijn overgenomen uit de concept-jaarrekening van 2008 en daarmee conform de bestemming van het saldo waarover middels vaststelling van de concept-jaarrekening 2008 wordt besloten.

*² De mutaties van de reserves is conform de begroting 2009.

3 Kaderstellende ontwikkelingen

Het waterschap bevindt zich in een periode van grote veranderingen op het gebied van wetgeving en beleid die direct van invloed zijn op de positie en taken van het waterschap. Als gevolg van invoering van de Europese Kaderrichtlijn Water zijn planvorming en besluitvorming voor de waterplannen van alle overheden nu gesynchroniseerd. Na definitieve bestuurlijke vaststelling van de plannen eind 2009 start de eerste uitvoeringscyclus van de KRW-maatregelen voor de periode 2010-2015.

3.1 Nieuwe Waterschapswet

De nieuwe Waterschapswet legt de nadruk op vereenvoudiging en transparantie voor burgers en bedrijven. Kernbegrippen om hiertoe te komen zijn: doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid. In onderstaande paragrafen worden de belangrijkste onderwerpen uitgewerkt.

Een explicietere rolverdeling van het algemeen bestuur, college van dijkgraaf en hoogheemraden en van de ambtelijke organisatie zullen meer helderheid geven over de verdeling van taken en bevoegdheden. Net als bij de invoering van het dualisme bij gemeenten en provincies moet dit het vertrouwen van burger en bedrijf in de overheid vergroten. Een grotere nadruk op rechtmatig handelen van het waterschap moet ook in dit kader gezien worden. In hoofdstuk V van het collegeprogramma 2009-2012 is hier al nader op ingegaan.

Beoordelingssystematiek

Op basis van de nieuwe waterwet wordt ook de beoordelingssystematiek voor sanering van de waterbodems aangepast. Verantwoordelijkheden van de provincie worden overgeheveld naar het waterschap (prioritering, noodzaak ed). De beoordeling voor sanering zal meer gericht worden op een knelpunt voor de gebiedskwaliteit en de functies.

Wet Ruimtelijke Ordening

Op basis van de nieuwe wet Ruimtelijke Ordening wordt steeds meer een proactieve houding van het waterschap gevraagd binnen de planprocessen op het gebied van ruimte en water. Structuurvisies van de andere overheden worden daarbij een belangrijk instrument.

3.1.1 Rechtmatigheid

Als gevolg van de nieuwe Waterschapswet dienen zowel het waterschap zelf als zijn accountant extra aandacht aan rechtmatigheid te besteden.

Bij rechtmatigheid gaat het strikt genomen om het voldoen aan de wettelijke kaders en regelgeving. Het gaat dan om zowel de regelgeving van derden, zoals de Europese Unie en het Rijk, als om de eigen interne regelgeving. De nadruk ligt hierbij op de financiële rechtmatigheid: de rechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole. De rechtmatigheidscontrole vindt voor het eerst plaats over het jaar 2009. De accountant zal een goedkeurende verklaring afgeven als hij van mening is dat de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening op een rechtmatige manier tot stand gekomen zijn. Het is ook daarom van belang om binnen de organisatie intern waarborgen te treffen dat financieel rechtmatig gehandeld wordt.

3.1.2 Grondwaterbeheer

Het waterschap krijgt per december 2009 een nieuwe taak. Vanaf dat moment worden onttrekking-vergunningen voor freatisch grondwater en voor winningen uit diepere lagen tot een bepaalde omvang – en voor zover het geen drinkwater of grote onttrekkingen betreft – door het waterschap verleend. De nieuwe vergunningstaak brengt voor het waterschap kosten met zich mee, die gedekt moeten worden uit de watersysteemheffing. Dat is wettelijk zo geregeld. Met de taak komen dus geen mensen of middelen mee. Daarom is dit onderwerp tevens als nieuwe ontwikkeling opgenomen in paragraaf 1.3.5.

Daarnaast wordt door de nieuwe definitie van het watersysteem in de Waterwet nog explicieter gesteld dat het waterschap met haar peilbeheer ook tevens het grondwater beïnvloedt en dat dit verantwoordelijkheden met zich meebrengt. Overigens is het peilbeheer van het grondwater zelf nadrukkelijk niet bij wet gereguleerd.

Vanuit deze ontwikkelingen zal het waterschap haar expertise op het gebied van grondwater moeten vergroten, en is extra capaciteit nodig voor de vergunningverlening. Voor het vergroten van de expertise wordt een extra investering voorzien in uitbreiding van het grondwatermeetnet.

3.2 Inhoudelijke onderwerpen

3.2.1 Samenwerking in de waterketen

In het huidige waterketenbeleid is de term 'Verantwoord samenwerken' leidend voor het waterschap. Het beleid heeft geresulteerd in afvalwaterakkoorden in Nieuwegein en Bunnik, verbetering van het relatienetwerk, samenwerking met de grootste gemeente in ons gebied, waardoor alle ongerioleerde panden in Utrecht zijn aangesloten op het riool, de opzet van een gezamenlijk meetnet voor overstorten in elf gemeenten.

In het Bestuursakkoord Waterketen dat tussen rijksoverheid, provincies, gemeenten en waterschappen is gesloten zijn afspraken gemaakt over een verdergaande samenwerking, waarbij de waterschappen als trekker van dit proces zijn aangewezen. Dit moet uiteindelijk leiden tot een aantoonbare besparing in de (afval)waterketen van 20% in 10 jaar.

3.2.2 Rwzi Utrecht

In de planperiode neemt De Stichtse Rijnlanden een beslissing over de toekomst van de rwzi Utrecht. Daartoe is eind 2007 een stuurgroep opgericht bestaande uit de gedeputeerde Wonen, Milieu en Duurzaamheid, de wethouder Wonen en Ruimtelijke Ordening van de gemeente Utrecht en de dijkgraaf en portefeuillehouder Zuiveringsbeheer. De stuurgroep geeft leiding aan het proces van onderzoek van de haalbaarheid van een innovatieve rwzi gecombineerd met een binnenstedelijke ontwikkeling van het rwzi-terrein aan het Zandpad. De gemeente Utrecht is de trekker van het programma. De varianten die voor het waterschap van belang zijn betreffen:

- Het handhaven van de huidige rwzi met uitbreiding van een nazuiveringsinstallatie en uitgevoerd volgens de huidige stand der techniek;
- Een compacte, innovatieve installatie op het huidige terrein en de slibverwerking verplaatst naar een andere locatie;
- Een rwzi gebouwd met behulp van gangbare (bewezen) technieken, elders aan de rand van de stad;
- Het verplaatsen van het lozingspunt (geen nazuivering nodig).

Er zijn twee belangrijke uitgangspunten bij de afweging van het al of niet vervangen of verplaatsen van de rwzi Utrecht. De eerste is dat het de ingelanden niets méér mag kosten en de tweede is dat het risico in de bedrijfsvoering niet mag toenemen door de keuze voor niet-bewezen technologie.

3.2.3 Problematiek veenweidegebied

In 2008 hebben de drie Groene Hart provincies gezamenlijk de Voorloper Groene Hart vastgesteld. Dit is een belangrijke bouwsteen voor de provinciale structuurvisies. Veel onderwerpen zijn al opgenomen in de provinciale waterplannen.

De waterschappen zijn actief betrokken geweest bij het opstellen van de Voorloper en veel van onze inbreng is op een goede manier verwerkt. Belangrijke aandachtspunten op het gebied van water zijn:

- vertragen van de bodemdaling en zoveel mogelijk voorkomen van ongelijkmatige bodemdaling; prioritering en middelen zijn nodig;
- provinciale regie en een lange termijn ontwikkelingsperspectief voor kwetsbare gebieden; het betreft de gebieden Zegveld Noord en Achttienhoven;
- gezamenlijke ontwikkeling en inzet van beleidsinstrumenten en middelen voor de uitvoering;
- een gezamenlijke aanpak van een langetermijnvisie voor de zoetwatervoorziening van het Groene Hart, waarbij o.a. keuzes moeten worden gemaakt tussen de tegenstrijdige belangen: tegengaan bodemdaling en een toename van de zoetwatervraag als gevolg hiervan (Rijkvisie op de Zoetwatervoorziening).

Naast de Voorloper is het waterschap ook proactief betrokken bij drie icoonprojecten uit het Uitvoeringsprogramma Groene Hart: de Groene Ruggengraat (Gouwe Wiericke/Bodegraven Noord), de Venen en het Venster Bodegraven - Woerden. De rol van het waterschap als waterautoriteit is hierbij van groot belang om te zorgen dat hierbij ook een betaalbaar, duurzaam en klimaatbestendig watersysteem ontstaat. Uitgaande van de huidige natuurbegrenzing en -doelen zal de situatie namelijk aanzienlijk verslechteren t.a.v. deze aspecten. Ook is hiervoor in de streek geen draagvlak. In de Stuurgroep Gouwe Wiericke is besloten dat eerst een haalbaarheidsstudie wordt gedaan die de (on)mogelijkheden van de voorkeursvariant van de provincie in beeld brengt. Ook ontwikkelt het waterschap met de partners duurzame alternatieve oplossingen. Belangrijk hierbij is 'duurzaam, haalbaar en betaalbaar'. Daarnaast doen we een pilot dynamisch peilbeheer. En zijn we betrokken bij onderzoek naar toekomstige ontwikkelingen in het veenweidegebied en naar technische innovaties om de bodemdaling te vertragen, zoals onderwaterdrainage.

In het collegeprogramma 2009-2012 wordt aangegeven dat het waterschap een actieve rol wil vervullen t.a.v. de realisatie van een duurzaam en klimaatbestendig veenweidegebied. En dat het waterschap hierbij een sterke initiërende en adviserende rol heeft richting functietoekennende overheden. Consequenties t.a.v. veiligheid, duurzaamheid en kosten dienen duidelijk in beeld gebracht te worden. Ook is aangegeven dat dynamisch peilbeheer, evenals innovatieve oplossingen een rol kunnen spelen bij het creëren van een duurzaam en robuust systeem.

3.2.4 Rijnenburg

De gemeente Utrecht stelt in juni 2009 haar ontwerp-structuurvisie vast voor de ontwikkeling van Rijnenburg. In Rijnenburg zullen zeven duizend woningen worden gebouwd. Samen met de bestuurders van de provincie Utrecht en de gemeente Utrecht levert het waterschap bouwstenen voor een klimaatbestendige en duurzame Rijnenburg; ook veiligheid is een belangrijk aandachtspunt. Het waterschap is met provincie en gemeente partner in het Klimaatatelier. Dit atelier ontwikkelt de bouwstenen uitgaande van zeer hoge ambities. Samen streven naar creatieve en vernieuwende oplossingen met slimme combinaties op het terrein van waterhuishouding, energie, duurzaam ruimtegebruik, infrastructuur, wonen, recreëren en werken. In de 2^e helft van 2009 zal het waterschap een standpunt innemen over de structuurvisie voor Rijnenburg, op basis van een afweging van onze belangen hierbij en de rol die we als waterschap willen spelen.

3.2.5 Grondaankopen

Onlangs is het college van dijkgraaf en hoogheemraden akkoord gegaan met het voorstel 'Verbetering werkwijze rond grondaankopen voor de realisatie van waterschapsdoelen'. Om een goed en eenduidig beeld over de opgaven van het waterschap te verkrijgen zal in opdracht van het college een inventarisatie van de grondbehoefte plaatsvinden. In de begroting van 2010 wordt een financieel voorstel opgenomen. In de voorjaarsnota worden de financiële middelen uit de meerjarenraming gehandhaafd totdat de inventarisatie heeft plaatsgevonden. Binnen de raming kunnen eventuele mogelijkheden in de tussenliggende periode worden benut.

4 Bestuurlijke thema's en bijbehorende programma's

De missie kent de thema's: veiligheid, voldoende water, schoon water, lastendruk, tevredenheid belanghebbenden en maatschappelijk verantwoord ondernemen. In dit hoofdstuk wordt per thema en de bijbehorende programma's inzicht gegeven in de bestuurlijke doelstellingen, te behalen resultaten, uitgangspunten en geraamde netto-lasten.

Tabel 4 – Meerjarenbegroting 2010-2013 (in € 1.000)

	2010	2011	2012	2013
Veiligheid	11.019	10.639	11.363	11.479
Voldoende water	30.328	30.743	32.512	34.009
Schoon water	50.096	52.431	54.980	56.413
Lastendruk	4.634	4.586	4.726	4.791
Totaal	96.077	98.400	103.580	106.692

De financiële kaders van de thema's tevredenheid belanghebbenden en maatschappelijk verantwoord ondernemen zijn geïntegreerd in de andere thema's.

4.1 Thema veiligheid

Beoogd effect

Veiligheid is een onderwerp dat hoog op de politieke agenda staat. Het voorkomen van dijkdoorbraken en overstromingen staat voorop. Het waterschap heeft in het beheren en het bewaken van de dijken en kades een belangrijke rol. Het waterschap heeft tot taak om te zorgen dat deze in goede conditie verkeren en voor wat betreft hoogte en stabiliteit voldoen aan de gestelde normen. Door de Deltacommissie is in 2008 aangegeven dat de normen voor de primaire waterkeringen moeten worden verhoogd als gevolg van klimaatsverandering en veranderd risico. Het waterschap zal de komende jaren een actieve bijdrage leveren in de ontwikkeling van deze nieuwe veiligheidsnormen. Daarnaast moet het waterschap in buitengewone omstandigheden in staat zijn om samen met de andere verantwoordelijke partners de veiligheid zo goed mogelijk te waarborgen.

In 2015 voldoen de direct kerende primaire keringen aan de normen voor wat betreft hoogte en stabiliteit. Voor de niet direct kerende primaire kering is er in 2015 duidelijkheid over de benodigde maatregelen om deze aan de normen te laten voldoen. De regionale keringen voldoen in 2022 aan de normen.

De normen voor de waterkeringen zijn vastgelegd in documenten van de rijksoverheid en van de provincie. Het waterschap legt regelmatig verantwoording af aan de provincie over de toestand van de primaire en de regionale keringen.

Meerjarenperspectief

Tabel 5 – Meerjarenperspectief voorjaarsnota 2009 thema veiligheid (in € 1.000)

	Begroting 2009	2010	2011	2012	2013
Netto kapitaallasten	4.523	3.766	3.675	3.808	4.132
Overige netto-lasten	4.553	7.253	6.964	7.554	7.347
Totaal	9.076	11.019	10.639	11.363	11.479

Bestuurlijke programma's veiligheid:

	Het thema "veiligheid" is opgesplitst in twee programma's:
1.	Primaire en regionale waterkeringen;
2.	Calamiteitszorg.

Deze bestuurlijke programma's worden in de volgende paragrafen verder uitgewerkt.

4.1.1 Programma primaire en regionale waterkeringen

Inhoud programma

Het waterschap De Stichtse Rijnlanden onderscheidt primaire, regionale en overige waterkeringen. Primaire waterkeringen beschermen ons beheersgebied tegen het water van de grote rivieren. Regionale waterkeringen bieden bescherming tegen regionale wateren en zijn van regionale betekenis om wateroverlast te voorkomen. Regionale waterkeringen zijn bijvoorbeeld boezemkaden, dijken langs kanalen en kleine rivieren en compartimenteringsdijken. Overige waterkeringen zijn van lokale betekenis.

Volgens de Wet op de Waterkeringen moeten de primaire waterkeringen eens in de vijf jaar getoetst worden op hun veiligheid. In 2010 wordt de derde toetsingsronde afgerond.

De inhoud van de toetsing is vastgelegd in de 'Leidraad toetsen op veiligheid regionale waterkering' (LTR).

- De primaire waterkeringen direct kerend worden getoetst voor 2011. Uiterlijk in 2015 voldoen deze aan de veiligheidsnormen zoals die in de Wet op de waterkering zijn vastgesteld (d.w.z. het toetsresultaat is minimaal voldoende)
- Het is duidelijk dat de Hollandse IJsseldijk (primaire waterkering niet direct kerend) niet aan de norm voldoet. Deze vormt wel de scheiding tussen dijkkring 15 en dijkkring 14. Voor deze waterkering wordt onderzocht op welke wijze het best aan de veiligheidsnorm kan worden voldaan. Daarbij zijn in elk geval andere tracés in beeld. Uiterlijk in 2010 wordt hierover een besluit genomen en in 2020 moeten de maatregelen zijn uitgevoerd.
- Alle regionale waterkeringen voldoen uiterlijk in 2022 aan de veiligheidsnormen zoals die in de provinciale verordening zijn vastgesteld (d.w.z. toetsresultaat is minimaal "voldoende"). De wens van de provincie is om voor de 5 categorieën dit al in 2015 bereikt te hebben. In 2009 zal, op basis van de evaluatie van de toetsing, bekeken worden of deze planning naar voren kan worden bijgesteld.
- In 2010 zijn de overige waterkeringen en de te stellen veiligheidseisen vastgesteld. Alle overige waterkeringen voldoen in 2025 aan die veiligheidseisen.

Groot onderhoud

Om de primaire waterkeringen te laten voldoen aan de gestelde normen is het noodzakelijk periodiek groot onderhoud uit te voeren. Dit betekent vooral herprofilering van (buiten)taluds. In 2009 zal hiervoor een meerjaren Groot Onderhoudsplan (GOP) worden opgesteld.

Om de regionale keringen aan de gewenste hoogte en stabiliteit te laten voldoen is het waterschap in 2000 begonnen met enkele meerjaren onderhoudsprogramma's (Groot OnderhoudsPlan). Dit plan is er op gericht om in 2022 alle genormeerde regionale waterkeringen aan de normen te laten voldoen. Op basis van dit plan wordt ieder jaar een aantal kilometers kadestrekking verbeterd. Jaarlijks wordt daarvoor een bedrag van 2,25 miljoen euro voor gereserveerd. In 2009 zal dit GOP worden herzien op basis van toetsresultaat 2008.

Muskusrattenbestrijding

De bestrijding van muskus- en beverratten is noodzakelijk om de waterkeringen te beschermen tegen het graven van holen door deze dieren. De bestrijding is gericht op het onder controle krijgen van de populatie muskusratten en het op termijn verdrijven van de beverrat uit het gebied. Per 1 januari 2008 is de taak van de muskusratten- en beverratbestrijding door de provincie gedelegeerd aan de waterschappen Amstel Gooi en Vecht, Vallei & Eem en de Stichtse Rijnlanden. De uitvoering van deze taak ligt bij het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden.

Kosten van het programma

Tabel 6 – Voorjaarsnota 2009 programma primaire en regionale waterkeringen (in € 1.000)

	Begroting 2009	2010	2011	2012	2013
Netto kapitaallasten	4.523	3.740	3.650	3.808	4.132
Overige netto-lasten	4.370	6.886	6.534	7.064	6.900
Totaal	8.893	10.626	10.184	10.873	11.032

4.1.2 Programma calamiteiten zorg

Inhoud programma

Bij de uitoefening van de taken van het waterschap kunnen er buitengewone situaties voorkomen, die niet binnen de normale bedrijfsvoering zijn op te heffen. Er is dan sprake van een calamiteit. Het is de taak van het waterschap om in het geval van een (dreigende) calamiteit maatregelen te treffen om de calamiteit te voorkomen of te beperken en om betrokken partners en burgers tijdig en op een juiste wijze van informatie te voorzien. Om hiervoor zorg te dragen beschikt het waterschap over een calamiteitenzorgsysteem. Het calamiteitenzorgsysteem bestaat uit de pijlers planvorming, opleiden en oefenen en risicocommunicatie.

De komende jaren worden gebruikt om een impuls te geven aan het calamiteitenzorgsysteem. De plannen worden nog in 2009 herzien, waarna in 2010 en verder het opleiden en oefenen en het communiceren met de partners in de veiligheid centraal komt te staan. Hiernaast wordt de komende jaren bekeken hoe de calamiteitenorganisatie het beste in staat gesteld kan worden om goed te functioneren, waarbij onder anderen gekeken wordt naar communicatiemiddelen en inrichting van calamiteitenruimtes.

Om de calamiteitsbestrijding op een hoog niveau te brengen en houden neemt het waterschap deel in de taskforce crisisbeheersing Midden-Nederland. Dit is een samenwerkingsverband met vijf naburige waterschappen. Deze taskforce is vooral gericht op het opleiden en oefenen van medewerkers, maar ook op het uitwisselen van informatie. Met de Veiligheidsregio Utrecht wordt eveneens samengewerkt op het terrein van opleiden en oefenen, waarbij de nadruk ligt op multidisciplinair oefenen.

Kosten van het programma

Tabel 7 – Meerjarenbegroting programma calamiteiten zorg (in € 1.000)

	Begroting 2009	2010	2011	2012	2013
Netto kapitaallasten	0	26	25	0	0
Overige netto-lasten	183	366	431	490	447
Totaal	183	393	455	490	447

4.2 Thema voldoende water

Beoogd effect:

De verschillende functies (zoals landbouw, natuur en wonen) die het gebied heeft, vragen ieder om een ander waterregime. Zo is voor natuur meestal een hoger peil nodig dan voor landbouw of wonen. Gezien de verkaveling van het beheergebied zijn deze belangen vaak tegenstrijdig. Het waterschap stemt deze belangen zo zorgvuldig mogelijk af in het watergebiedsplan en de betrokken peilbesluiten.

In de watergebiedsplannen wordt waar mogelijk uitwerking gegeven aan maatregelen ter bestrijding van wateroverlast en verdroging, de realisering van gewenst grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) en de maatregelen ter verbetering van de fysisch-chemische en ecologische waterkwaliteit. In gebieden waar geen watergebiedsplan of gemeentelijk waterplan is vastgesteld zal nog een vervolgactie nodig zijn om de NBW- en KRW-doelen te realiseren.

Het watersysteem moet uiterlijk in 2015 voldoen aan de normen voor wateroverlast die zijn overeengekomen in het Nationaal Bestuursakkoord Water.

Meerjarenperspectief

Tabel 8 – Meerjarenperspectief voorjaarsnota 2009 thema voldoende water (in € 1.000)

	Begroting 2009	2010	2011	2012	2013
Netto kapitaallasten	4.725	5.170	5.969	7.074	8.633
Overige netto-lasten	24.222	25.158	24.774	25.438	25.375
Totaal	28.947	30.328	30.743	32.512	34.009

Bestuurlijke programma's voldoende water:

	Het thema "voldoende water" is opgesplitst in een tweetal programma's:
1.	Waterkwantiteitsbeheer:
2.	Nationaal Bestuursakkoord Water.

Deze bestuurlijke programma's worden in de volgende paragrafen verder uitgewerkt.

4.2.1 Programma waterkwantiteitsbeheer

Inhoud programma

De bestuurlijke kaders voor dit bestuurlijke programma zijn uitgewerkt in de volgende plannen en verordeningen:

- Waterakkoorden;
- Keur
- Ontwerp-Waterbeheerplan 2010-2015
- Watergebiedsplannen
- Peilbesluiten
- Gemeentelijke waterplannen;

Grondwater

In de nieuwe Waterwet wordt het waterschap de beheerder van het freatische grondwatersysteem. Tevens komt er een vergunningsverlenings- en handhavingstaak bij. Dit betekent dat er ook gebiedsbreed grondwaterstanden moeten worden gemonitord. In het beheersgebied zijn al vele meetnetten operationeel die nu door andere partijen worden beheerd. Welke aanvullende inspanning het waterschap voor het meten eventueel moet leveren wordt in kaart gebracht.

Vaarwegbeheer

Het vaarwegbeheer vergt meer inspanning dan tot nu toe. Voordeel is dat bestaande onduidelijkheden in taken en verantwoordelijkheden worden weggenomen en het waterschap duidelijkheid schept in het te voeren beleid. Met inwerkingtreding van de Waterwet wordt het vaarwegbeheer integraal onderdeel van het watersysteembeheer en daarmee een wettelijke taak van het waterschap:

1. Het waterschap integreert de technische voorwaarden van de in het Reglement genoemde vaarwegen in het watersysteembeheer.
2. Voor overig openbaar toegankelijk oppervlaktewater dat als vaarwater wordt gebruikt en door het waterschap als zodanig beschouwd wordt, worden de scheepvaart-eisen afgestemd op de hydraulische afmetingen en de kwalitatieve doelstellingen van de waterloop.
3. Het waterschap geeft actief uitvoering aan de zorg voor de nautische veiligheid van het in punt 2 bedoelde vaarwater, indien het waterschap nautisch het bevoegde gezag is.
4. Het waterschap legt de vaarweg en nautische voorwaarden van deze vaarwegen vast in een op te stellen "Vaarwegentrajectenatlas HDSR" en geïntegreerd in de keur.

Kosten van het programma

Tabel 9 – Meerjarenbegroting programma waterkwantiteitsbeheer (in € 1.000)

	Begroting 2009	2010	2011	2012	2013
Netto kapitaallasten	4.606	5.168	5.965	7.059	8.602
Overige netto-lasten	21.386	21.982	22.279	23.023	23.072
Totaal	25.991	27.150	28.244	30.081	31.674

4.2.2 Programma Nationaal Bestuursakkoord Water (stand van zaken en maatregelen)

Inhoud programma

In het NBW-Actueel (2008) zijn onder meer afspraken gemaakt hoe de overheden omgaan met klimaatverandering, de stedelijke wateropgave en de ontwikkelingen in woningbouw en infrastructuur. Ook is er meer aandacht voor de implementatie van de Kaderrichtlijn Water.

Het NBW heeft tot doel om in de periode tot 2015 de waterhuishouding op orde te brengen en te anticiperen op de verwachte klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling. Hiertoe worden op de volgende punten specifieke afspraken gemaakt:

- aanpak wateroverlast uit oppervlaktewater in regionale watersystemen;
- aanpak wateroverlast uit oppervlaktewater en riolering in stedelijk gebied;
- voorkomen watertekort bij uitvoering van maatregelen en stimuleren bewustwording bij watergebruikers;
- waterkwaliteit ecologische en chemisch op orde brengen conform KRW in periode tot 2027.

Om te voldoen aan de NBW-normen voor wateroverlast zal vooral in het watersysteem van de Oude Rijn moeten worden geïnvesteerd. Daarnaast moeten voor het stedelijk gebied van Woerden en Utrecht afspraken gemaakt worden over aanvullende maatregelen om wateroverlast te voorkomen. In de periode 2009-2015 worden voor de overige gebieden buiten watergebiedsplannen en gemeentelijke waterplannen zo nodig aanvullende maatregelen voor bestrijding van wateroverlast uitgewerkt en in uitvoering genomen.

In 2009 wordt een tweede toetsing van de normen voor wateroverlast voorbereid op basis van de nieuwe klimaatmodellen. Hierbij wordt met voorrang gekeken naar gebieden waar grootschalige functiewijziging wordt voorzien (Rijnsburg) en gebieden waar de maatregelen nog dienen te worden uitgewerkt. De toetsingen voor het totale beheergebied worden volgens afspraak in 2012 opgeleverd.

Kosten van het programma

Tabel 10 – Meerjarenbegroting programma Nationaal Bestuursakkoord Water (in € 1.000)

	Begroting 2009	2010	2011	2012	2013
Netto kapitaallasten	119*	2	4	16	32
Overige netto-lasten	2.836	3.176	2.494	2.415	2.304
Totaal	2.955	3.178	2.498	2.431	2.335

* Voor 2009 waren in de kapitaallasten nog afschrijvingslasten van zogenaamde Immateriële Vast Activa opgenomen.

4.3 Thema schoon water

Beoogd effect

Het thema “schoon water” valt uiteen in twee belangrijke componenten, namelijk zuiveren van afvalwater en verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater. Aangezien het gezuiverde afvalwater, het effluent, op het oppervlaktewater geloosd wordt, zijn beide onderwerpen nauw met elkaar verbonden.

Een actueel onderwerp op dit gebied is samenwerking in de afvalwaterketen. De Stichtse Rijnlanden participeert actief in samenwerkingsvormen die de effectiviteit van het waterketenbeheer verbeteren met een optimaal maatschappelijk effect. Deze betreffen zowel samenwerking tussen waterschappen onderling, als samenwerking met andere overheden (gemeentes) en bedrijven. Zuiveringsbeheer is een onderdeel van de afvalwaterketen (inzameling, transport, afvalwaterzuivering, afvoer effluent en slibverwerking).

De afspraken met gemeenten en andere overheden over de afvalwaterketen leiden onder andere tot een vermindering van de hoeveelheid afvalwater. Gezien de hoeveelheid variabelen die op dit onderwerp van invloed is, is het lastig te voorspellen wat de exacte resultaten van de inspanningen zijn. Per situatie zal worden gestreefd naar een optimaal resultaat, zowel wat betreft de waterkwaliteit als in economisch opzicht.

De verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater komt onder andere tot stand door vermindering van de concentratie nutriënten en bestrijdingsmiddelen. Op de eigen terreinen past het waterschap in principe geen chemische bestrijdingsmiddelen meer toe. De Stichtse Rijnlanden stimuleert gemeenten dit voorbeeld te volgen.

Ook kwaliteitsverbeterende maatregelen, zoals de inrichting van natte ecologische verbindingzones, dragen bij aan de verbetering. In 2018 zal, volgens afspraken vanuit het Natuurbeleidsplan, een aanzienlijk deel van de natte ecologische verbindingzones binnen de Ecologische Hoofdstructuur gerealiseerd zijn. Dit leidt er onder andere toe dat de ringslang en kamsalamander duurzaam voorkomen in ons oostelijk beheergebied. In het hele gebied komen de verbindingzones ook ten goede aan (kenmerkende) vissoorten. De realisatie van de ecologische hoofdstructuur valt onder de verantwoordelijkheid van de provincie, waar het waterschap een belangrijke bijdrage aan levert.

Op grond van de Kaderrichtlijn Water worden soortgelijke maatregelen uitgevoerd in zogenoemde waterlichamen, die deels samenvallen met de natte ecologische verbindingzones. Dit geldt ondermeer voor de Grecht en de Kromme Rijn, waar 15 km natuurvriendelijke oevers worden aangelegd in de periode tot 2015. De doelstelling voor andere waterlichamen (grotendeels buiten de ecologische hoofdstructuur) wordt uitgewerkt in het ontwerp-Waterbeheerplan.

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is sinds 22 december 2000 van kracht. Met deze richtlijn wil de Europese Unie het oppervlakte- en grondwater verder beschermen, verbeteren en een duurzaam gebruik van water bevorderen. Een belangrijke stap in de implementatie van de richtlijn is het vastleggen van doelen en maatregelen in het Stroomgebiedbeheerplan in 2009 en onderliggende plannen van verantwoordelijke waterbeheerders. In ons ontwerp-Waterbeheerplan is de uitvoering van projecten voor de realisering van KRW-doelen als vernieuwende projecten bestempeld. Het waterschap wil zijn coördinerende en trekkende rol voor de uitvoering van KRW-maatregelen van de afgelopen jaren ook in de uitvoeringsperiode 2010-2015 blijven vervullen.

Meerjarenperspectief

Tabel 11 – Meerjarenperspectief voorjaarsnota 2009 thema schoon water (in € 1.000)

	Begroting 2009	2010	2011	2012	2013
Netto kapitaallasten	22.763	22.286	24.140	25.618	26.677
Overige netto-lasten	27.541	27.810	28.291	29.361	29.736
Totaal	50.304	50.096	52.431	54.980	56.413

Bestuurlijke programma's schoonwater:

	Het thema "schoon water" is opgesplitst in een tweetal programma's:
1.	Kwaliteit van het oppervlakte water;
2.	Zuiveringsbeheer (inclusief optimalisatie samenwerking in de afvalwaterketen.

Deze bestuurlijke programma's worden in de volgende paragrafen verder uitgewerkt.

4.3.1 Programma kwaliteit van het oppervlakte water

Inhoud programma

Het werken aan de verbetering van de waterkwaliteit is in Nederland natuurlijk niet nieuw. Ook voor de komende jaren zijn op basis van landelijk en regionaal beleid al diverse maatregelen gepland. Bijvoorbeeld de afronding van de basisinspanning, het saneren van probleemoverstorten en het baggeren van watergangen.

In 2015 willen we het volgende gerealiseerd hebben:

- minimaal 44 kilometer natuurvriendelijke oevers;
- minimaal 29 vispasseerbare kunstwerken (stuwen, gemalen en duikers);
- slibvang van minimaal 6 hectare in de Kromme Rijn;
- een oeverzone in de Grecht;
- peilfluctuatie in de Kromme Rijn toestaan.

Daarnaast spant het waterschap zich in voor de ruimtevragende maatregelen (waaronder aanleggen van paaiplaatsen, helofytenfilters en de overige natuurvriendelijke oevers en overdimensioneren van watergangen) en om het wijzigen peilbeheer in gang te zetten. Ook de onderzoeksopgave met betrekking tot de extra KRW-maatregelen met een ruimtelijke component en extra KRW-maatregelen ter verbetering van de fysisch-chemische waterkwaliteit worden in de planperiode uitgevoerd.

Landelijk synergie- en innovatieprogramma

Samenwerking in de uitvoering en tegelijkertijd synergie in de realisatie van beleidsdoelstellingen (bijvoorbeeld ecologische verbindingzones, waterberging) willen diverse partijen bereiken binnen de zogenaamde synergieprojecten. Vier projecten binnen het beheergebied van het waterschap hebben synergie subsidie van het rijk gekregen. De projecten moeten voor 2015 zijn afgerond.

- *Waterberging en natuurontwikkeling Grecht*

Hierbij gaat het om de vergroting van de waterberging door de uitbreiding van de oeverzone van de Grecht. Het plan is de bestaande kade te verplaatsen, waardoor er ruimte voor waterberging en natuurontwikkeling ontstaat. Bij de aanleg van de nieuwe kade wordt werk met werk gecombineerd: de kaden worden opgebouwd uit klei en mogelijk voor een deel uit baggerspecie uit Grecht en Kamerikse Wetering. Ook de aanleg van natuurvriendelijke oevers is onderdeel van dit project.

- *Duurzame inrichting Kromme Rijn*

Door maatregelen te treffen in de Kromme Rijn verbetert de (ecologische) waterkwaliteit en wordt het rivierkarakter verder hersteld. Er wordt over een lengte van 7,5 km natuurvriendelijke oevers en waar mogelijk nevengeulen aangelegd. Verder verbetert de waterkwaliteit door de aanleg van een of meerdere slibvangen van in totaal 6 ha. Door de aanleg van vispassages en de natuurvriendelijke inrichting van de achterliggende watergangen wordt de verbinding met het achterland van de rivier hersteld.

- *Schoon en ecologisch water voor waterlichaam Maartensdijk en de Vecht*

Via het waterlichaam Maartensdijk wordt het water uit Maartensdijk en omstreken afgevoerd naar de Vecht. Dit project heeft als doel om zowel het water dat via het waterlichaam Maartensdijk naar de Vecht wordt afgevoerd ecologisch en chemisch te verbeteren, als ook het water dat direct op de Vecht wordt afgevoerd.

- *Herinrichting waterlichaam Ouwenaar-Haarrijn*

Vanwege de bouw van het woongebied Leidsche Rijn dient extra bemalingscapaciteit bijgebouwd te worden. De maatregelen die worden genomen in dit project zijn er op gericht om verbinding tussen de twee delen van het waterlichaam te verbeteren en de inrichting van het waterlichaam natuurvriendelijker te maken. Daarnaast wordt door de maatregelen de verbinding tussen (nieuw aan te leggen) paaigronden in het achterland en regionale wateren (Amsterdam Rijnkanaal) verbeterd. Het weghalen van de veenkade vermindert het veiligheidsrisico van het woongebied Maarssenbroek.

Kosten van het programma

Tabel 12 – Meerjarenbegroting programma kwaliteit van het oppervlakte water (in € 1.000)

	Begroting 2009	2010	2011	2012	2013
Netto kapitaallasten	402*	33	40	70	121
Overige netto-lasten	5.194	5.133	5.389	5.647	5.741
Totaal	5.597	5.166	5.429	5.717	5.862

* Voor 2009 waren in de kapitaallasten nog afschrijvingslasten van zogenaamde Immateriële Vast Activa opgenomen.

4.3.2 Programma zuiveringsbeheer (inclusief optimalisatie samenwerking in de afvalwaterketen)

Inhoud programma

Samenwerking in de waterketen heeft voor het waterschap als doel op de lange termijn de kwaliteit van de dienstverlening te vergroten en de totale maatschappelijke kosten voor de afvalwaterketen (het geheel van zuivering en riolering) gelijk te houden of verder omlaag te brengen. Dit doel wordt bereikt door samen met de gemeenten in het gebied te werken aan diverse projecten waarmee kosten worden gereduceerd, kwaliteit wordt verbeterd of beide. Overigens worden ook door het waterschap zelf innovatieve technieken en mogelijkheden tot fasering onderzocht om verdere kostenbesparing en/ of verbetering van kwaliteit door te voeren.

Het waterschap heeft al sinds 2005 een beleidsprogramma in uitvoering waarmee de samenwerking in de waterketen tot stand wordt gebracht. Het Nationaal Bestuursakkoord Waterketen onderstreept de politieke noodzaak om dit beleidsprogramma ambitieus te blijven uitvoeren.

Kosten van het programma

Tabel 13 – Meerjarenbegroting programma zuiveringsbeheer (in € 1.000)

	Begroting 2009	2010	2011	2012	2013
Netto kapitaallasten	22.361	22.253	24.100	25.548	26.556
Overige netto-lasten	22.347	22.677	22.902	23.714	23.996
Totaal	44.707	44.931	47.002	49.262	50.551

4.4 Thema lastendruk

Beoogd effect

De Stichtse Rijnlanden komt door autonome ontwikkelingen evenals de andere waterschappen voor hogere kosten te staan. Het waterschap streeft daarbij naar een evenwichtige tariefsontwikkeling.

Meerjarenperspectief

Tabel 14 – Meerjarenperspectief voorjaarsnota 2009 thema lastendruk (in € 1.000)

	Begroting 2009	2010	2011	2012	2013
Netto kapitaallasten	215	210	90	68	71
Overige netto-lasten	4.438	4.424	4.497	4.658	4.719
Totaal	4.652	4.634	4.586	4.726	4.791

Bestuurlijke programma's lastendruk:

Het thema "lastendruk" is opgesplitst in een tweetal programma's:	
1.	Tarieven en heffingsmaatstaven;
2.	Perceptiekosten (kosten van het opleggen, innen en navorderen van belastingen).

Deze bestuurlijke programma's worden in de volgende paragrafen verder uitgewerkt.

4.4.1 Programma Tarieven en heffingsmaatstaven

Inhoud programma

Eén van de uitgangspunten voor onze tariefsontwikkeling is dat door een beleidsmatige inzet van reserves per belastingcategorie een gelijkmatige ontwikkeling van de tarieven wordt gerealiseerd.

Tarieven 2010

De kostendeekkende tarieven voor 2010 zijn:

Tabel 15 – Tarieven (in € 1.000)

	2009 Begr.	2010 (VJN 2009)	Eénheden heffingsmaatstaven
Watersysteemheffing ingezetenen	59,92	63,97	per huishouden
Watersysteemheffing overig ongebouwd	64,33	69,89	per hectare
Watersysteemheffing natuur	4,60	4,99	per hectare
Watersysteemheffing gebouwd	0,56	0,59	per € 2.500 WOZ-waarde
Verontreinigingsheffing woningen	54,72	53,51	per vervuilingseenheid
Verontreinigingsheffing bedrijven	54,72	53,51	per vervuilingseenheid

In de tabel zijn voor 2009 kostendeekkende tarieven opgenomen, omdat de eventuele inzet van of toevoeging aan reserves bij de voorjaarsnota buiten beschouwing blijft.

Ontwikkeling belastingdraagvlak

De ontwikkeling van het belastingdraagvlak in de verschillende categorieën is in beweging. Zo neemt het draagvlak voor ongebouwd af, maar voor gebouwd toe. Dit wordt veroorzaakt door extra bebouwing en de periodieke herwaardering van de WOZ-waarde.

In de categorie ingezetenen wordt een jaarlijkse stijging van het belastingdraagvlak verwacht van ongeveer 1,5%. Voor de verontreinigingsheffing voor woonruimten wordt eenzelfde groei verwacht. De groei van het belastingdraagvlak van de verontreinigingsheffing voor wat betreft bedrijven blijft beperkt. Dit wordt veroorzaakt doordat de vervuilingswaarde van de grotere bedrijven al een aantal jaren een dalende lijn laat zien. Dergelijke bedrijven nemen vaak milieubesparende maatregelen, in de zin van een zuiniger waterverbruik en het verlagen van de vuilvracht.

4.4.2 Programma Perceptiekosten

Inhoud programma

Van de overheid wordt steeds meer verwacht: vergroting van de dienstverlening en verkorting van de behandelingstermijnen. Ons waterschap streeft er naar deze verwachtingen in te lossen en het percentage perceptiekosten maximaal gelijk te houden.

Toedeling perceptiekosten

Met de nieuwe kostentoedelingsverordening worden de kosten van verkiezingen, heffing en invordering niet meer rechtstreeks toegedeeld, maar net als overige, indirecte kosten op basis van de kosten-toedelingspercentages.

4.5 Thema Tevredenheid belanghebbenden

Beoogd effect

Het vergroten of behouden van de tevredenheid van de belanghebbenden. Daartoe is het van belang om via monitoring in deze tevredenheid inzicht te krijgen en vervolgens maatregelen ter verbetering te nemen.

Bestuurlijke en wettelijke kaders

- Algemene wet bestuursrecht;
- Communicatie beleidsplan 2005-2008;
- KAM Nien-normen.

Bestuurlijke programma's:

	De bestuurlijke programma's bestaan uit:
1.	Klanttevredenheidsonderzoeken
2.	Klantgerichtheid.

4.5.1 Programma Resultaten Klanttevredenheidsonderzoeken

Inhoud programma

Niet door alle waterschappen worden vergelijkbare klanttevredenheidsonderzoeken (KTO's) uitgevoerd. Om een goede vergelijking tussen de waterschappen mogelijk te maken is dit wel wenselijk. Wel vindt er een "Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer" via TNS-NIPO plaats.

Tevredenheidsonderzoeken, klachtenregistratiesysteem

Recentelijk zijn klanttevredenheidsonderzoeken uitgevoerd. Deze onderzoeken leveren waardevolle informatie op voor de verbetering van de dienstverlening en worden dan ook regelmatig herhaald. Daarnaast wordt gewerkt aan een nieuw klachtenregistratiesysteem.

4.5.2 Programma Klantgerichtheid waterschappen

Inhoud programma

Voor elke organisatie zijn klanten belangrijk. De mate waarin de relatie met de klant wordt aangegaan heeft echter verregaande consequenties voor de inzet van mensen en middelen en de inrichting van de processen.

Elektronische dienstverlening

E-dienstverlening komt er op neer dat burgers en bedrijven door de overheid in staat worden gesteld hun zaken via het internet met de overheid te communiceren. Te denken valt aan meldingen, vergunningen, klachten en belastingen.

Om een stimulans te geven aan de e-dienstverlening hebben de Unie van Waterschappen, de VNG en IPO afspraken gemaakt in het Nationaal Uitvoerings Programma Dienstverlening en E-overheid (NUP). Betere dienstverlening en administratieve lastenverlichting staan hierin centraal.

E-dienstverlening is een onderwerp dat de hele organisatie raakt en een verandering in ons waterschap teweeg zal brengen. Daarom is er voor gekozen het als een programma op te pakken. Een realisatieplan is in 2008 opgesteld en wordt in uitvoering genomen. Hierbij zijn wij sterk afhankelijk van de ontwikkelingen rond de Wabo en de Landelijke Voorziening Omgevingsloket (LVO) die hier uit voort komen. Afhankelijkheid is er ook met betrekking tot de basisregistraties die landelijk worden ontwikkeld en waar wij zelf op moeten aansluiten.

Verbetering dienstverlening

Met het digitale belastingloket zijn de afgelopen jaren al grote stappen voorwaarts gezet. In 2009 zal de digitale aangifte verontreinigingsheffing voor bedrijven worden geïntroduceerd.

Vanuit het programma Elektronische Dienstverlening zullen de komende jaren verschillende initiatieven worden genomen om de dienstverlening verder te vergroten.

4.6 Thema maatschappelijk verantwoord ondernemen

Beoogd effect

Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO), duurzaam ondernemen, duurzaamheid, duurzaam ontwikkelen en Good Governance zijn trends die, nu ook binnen de overheid, volop hun intrede hebben gedaan. Ons waterschap wil zich daarbij graag aansluiten. Aandacht voor Good Governance betekent aandacht voor integriteit, transparantie en verantwoording. Door middel van MVO geeft ons waterschap deze begrippen concreet vorm en kan zij beter verantwoording afleggen aan de maatschappij, voor de consequenties van haar handelen.

In onze missie hebben we dit al kenbaar gemaakt. De hoofddoelstellingen, de genoemde kernwaarden, de samenwerking, de afstemming op de toekomst zijn alle facetten van MVO!

Want MVO betekent dat naast het streven naar maatschappelijke waardering (profit) ook rekening gehouden wordt met de effecten van de bedrijfsactiviteiten op het natuurlijke leefmilieu (planet) en met de gevolgen voor menselijke aspecten binnen en buiten de organisatie (people), hier en nu, maar ook daar en in de toekomst. Het gaat erom een balans te vinden tussen people, planet en profit. Een Maatschappelijk Verantwoorde Organisatie heeft MVO geïmplementeerd in haar bedrijfsprocessen, de kerntaken. Steeds vaker blijkt dat die balans leidt tot betere resultaten voor het bedrijf en de samenleving.

Bestuurlijke en wettelijke kaders

Door Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) wil De Stichtse Rijnlanden de begrippen integriteit, transparantie en verantwoording concreet vormgeven. Met MVO neemt een organisatie verantwoordelijkheid voor de consequenties van haar handelen. In een continu verbeteringsproces neemt het waterschap, op systematische wijze en op een geïntegreerde manier, economische, milieu -en sociale overwegingen op in de gehele bedrijfsvoering, voor een weloverwogen besluitvorming. Dialoog met belanghebbenden maakt deel uit van dit proces. De Stichtse Rijnlanden stimuleert de medewerkers hierbij innovatief te werk te gaan.

Bestuurlijke programma's maatschappelijk verantwoord ondernemen:

	Het thema "maatschappelijk verantwoord ondernemen" is opgesplitst in een vijftal programma's:
1.	Goed werkgeverschap (medewerkertevredenheid, diversiteit);
2.	Inkoop en aanbesteding;
3.	Integriteit;
4.	Duurzaamheid;
5.	Internationale samenwerking.

Deze bestuurlijke programma's worden in de volgende paragrafen verder uitgewerkt.

4.6.1 Programma Goed werkgeverschap (medewerkertevredenheid, diversiteit)

Inhoud programma

Goed werkgeverschap betekent dat het waterschap weloverwogen besluiten neemt, rekening houdend met aspecten people, planet en profit, hier en nu maar ook daar en later. Om dit te kunnen bewerkstelligen dient er onder meer zorgvuldig te worden omgegaan met de mensenrechten en zorg voor eigen en ingehuurd personeel (arbeidsomstandigheden). Om weloverwogen beslissingen te kunnen nemen moet aantoonbaar worden voldaan aan het geen vastgelegd in:

- Arbo-wet en in talloze regels en richtlijnen die algemeen geldig zijn, ongeacht de aard van de rechtsverhouding tussen ons waterschap en voor hem werkzame mensen;
- Collectieve arbeidsovereenkomst SAW voor medewerkers;
- Fundamentele mensenrechten en civiele en politieke rechten;
- Regelgeving omtrent rechtmatigheid;
- De recent door de Unie van Waterschappen samen met de andere zelfstandige publieke werkgevers gemaakte afspraken met de minister van BZK over de volgende onderdelen:
 - een maatschappelijk herkenbare, gerespecteerde en legitieme publieke sector;
 - arbeidsparticipatie en arbeidspositie.

4.6.2 Programma Inkoop en aanbesteding

Inhoud programma

De Stichtse Rijnlanden heeft de verantwoordelijkheid om de haar toevertrouwde middelen op een integere en doelmatige wijze te besteden. Hiertoe is het bestuursvoorstel "Aanbestedingsbeleid voor werken, diensten en leveringen" opgesteld en vastgesteld door het AB in 2004.

Duurzaam inkopen

Het waterschap realiseert zich dat niet alleen kosten, maar ook Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en daarmee duurzaamheid een rol spelen bij het inkopen. In 2010 dient het waterschap voor tenminste 50% duurzaam in te kopen. Om dit te kunnen bewerkstelligen dient het, binnen het interne Inkoopplatform, opgesteld beleid te worden geïmplementeerd.

4.6.3 Duurzaamheid

Inhoud programma

Duurzame ontwikkeling betekent zorgen voor een balans tussen de economische, sociale en milieuaspecten van onze activiteiten. Het is belangrijk dat de economie groeit, maar het mag niet ten koste gaan van de natuur of mensen. Duurzaamheid heeft niet alleen te maken met het klimaat of het uitsterven van bepaalde dieren of planten. Het gaat over people, prosperity en planet.

De problemen die ontstaan door klimaatverandering, in het bijzonder de verhoging van de zeespiegel, is bij de waterschappen als eerste merkbaar. Het waterschap wil een bijdrage leveren om de klimaatveranderingen te beperken.

Meerjarenafspraken Energie efficiency

De Unie van Waterschappen heeft op 1 juli 2008 een Meerjarenafpraak met het ministerie van Economische zaken getekend. Daarmee zetten ze een belangrijke stap voor het verbeteren van de energie efficiency bij rioolwaterzuiveringen. De waterschappen spreken af om elk jaar de energie-efficiency met twee procent te verbeteren. De ambitie is om in 2020 dertig procent minder energie dan in 2008 te verbruiken. Ons waterschap heeft dit convenant getekend en is al druk bezig met de realisatie. Voor een groot aantal zuiveringen is een energiebesparingsplan opgesteld. Een werkgroep is bezig deze plannen in de praktijk door te voeren. Voor het kantoor in Houten wordt in het komende begrotingsjaar een energielabel opgesteld.

Groene stroom

De Stichtse Rijnlanden heeft een vierjaren-contract getekend met energiebedrijf Nuon voor de levering van groene elektriciteit. Door deze stap is het elektriciteitsverbruik van het waterschap vanaf 2009 honderd procent duurzaam.

Nu al is ongeveer een kwart van het elektriciteitsverbruik van het waterschap 'groen', omdat deze energie wordt opgewekt in de eigen biogasinstallaties. In die installaties wordt elektriciteit gewonnen uit het biogas dat vrijkomt door vergisting van zuiveringsslib, een restproduct van de zuivering van rioolwater.

Het inkopen van groene stroom past in het duurzame energiebeleid. Vanaf 2009 is de 32 miljoen kWh die het waterschap nu nog 'grijs' inkoopt, afkomstig uit duurzame energiebronnen. De overige 10 miljoen kWh blijft opgewekt worden in de eigen biogasinstallaties.

4.6.4 Programma Internationale samenwerking

Inhoud programma

De Unie van Waterschappen heeft in 2007 namens de waterschappen het z.g. "Akkoord van Schokland" ondertekend. In dit akkoord is o.a. de intentie uitgesproken dat de waterschappen zich voor internationale samenwerking zullen inzetten en daarvoor publiek geld kunnen gebruiken.

Internationale samenwerking

De internationale samenwerking is gebaseerd op drie pijlers: internationale solidariteit, kennisuitwisseling en Europese regelgeving. Internationale solidariteit wordt bereikt door het deelnemen aan projecten, zo veel mogelijk met andere organisaties, in de derde wereld. Op dit moment nemen we deel aan een project in Matagalpa, Nicaragua samen met waterschap De Dommel en LEAF. We overwegen om met de gemeente Utrecht een project in León, Nicaragua te starten. Met Cordaid bestuderen we de mogelijkheden voor een project in Kenia. In alle projecten worden onze kerncompetenties gebruikt ter verbetering van sanitaire en waterhuishoudelijke situaties. Kennisuitwisseling vindt vooral plaats door het begeleiden van studenten van Unesco IHE in Delft en het begeleiden van buitenlandse stagiairs. Wat betreft Europa nemen we deel aan dossierteams van de Unie van Waterschappen en houden we contact met het Uniebureau in Brussel.

5 Financiële positie

Weerstandsvermogen

De Stichtse Rijnlanden loopt als overheidslichaam een aantal risico's voor onverzekerde en onverzekerbare schaden. Zoals calamiteiten door overstromingen of droogte, het uitvallen van rwzi's en het bewust onder laten lopen van polders bij extreme wateroverlast e.d.

Om financiële tegenvallers te kunnen opvangen heeft een organisatie, en dus ook Stichtse Rijnlanden, weerstandsvermogen nodig.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit, zijnde de algemene reserve en andere mogelijkheden waarover het waterschap kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- alle risico's waarvoor onvoldoende maatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Risico's en weerstandscapaciteit

Het bestaande beleid van ons waterschap omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's blijft erop gericht om financiële risico's zo veel mogelijk te voorkomen dan wel te beperken. Kanttekening valt hierbij te plaatsen dat bij elke bedrijfsvoering (bedrijfs)risico's worden gelopen.

De risico's die worden gelopen kunnen zowel het gevolg zijn van aanspraken van derden als van factoren die van directe invloed kunnen zijn op de budgettaire positie. Voorbeelden van deze laatste categorie zijn: fluctuaties in de rentestand, kapitaallasten en tegenvallers in de belastingopbrengsten. Een aantal bekende en erkende risico's die eventueel het gevolg kunnen zijn van aanspraken door derden zijn d.m.v. het afsluiten van een verzekeringspolis financieel afgedekt.

Voor de opvang van algemene tegenvallers zijn door het waterschap buffers aangelegd. Deze buffers bestaan uit: algemene reserves, bestemmingsreserves en voorzieningen. Ook de capaciteit om belastingverhogingen toe te passen die maatschappelijk aanvaardbaar zijn, wordt als een buffer gezien. Het totaal van deze buffers wordt gezien als weerstandscapaciteit. De gewenste weerstandscapaciteit is niet exact te berekenen. Uniforme normen en objectieve maatstaven voor lagere overheden zijn nog niet voorhanden.

De algemene reserves per belastingcategorie dienen voor het opvangen van calamiteiten in de exploitatiesfeer. De bandbreedte van de reserves is bepaald op 15% tot 25% van de toe te rekenen kosten per belastingcategorie. Het huidige beleid is dat het waterschap in totaal incidenteel onder deze bandbreedte mag uitkomen, om een gelijkmatige tariefontwikkeling te bewerkstelligen. Op termijn wordt er geleidelijk naar toegewerkt om met de reserves per belastingcategorie binnen de bandbreedte te blijven.

5.1 Investeringsplanning

5.1.1 Geplande investeringen

Totaaloverzicht geplande investeringen

Tabel 16 – Totaal overzicht geplande investeringen per thema (in € 1.000)

	2010	2011	2012	2013	2014 en verder	Totaal
Veiligheid	4.062	3.221	3.721	2.271	9.200	22.745
Voldoende water	28.760	32.157	31.591	24.406	50.484	167.398
Schoon water	30.494	15.885	20.967	16.878	38.342	122.566
Bedrijfsvoering ^{*1}	1.211	1.086	1.886	786	2.744	7.713
Totaal	64.527	52.349	58.165	44.341	100.770	320.152

^{*1} De kapitaallasten van de investeringen voor de bedrijfsvoering worden als overheadkosten beschouwd en aan de thema's toegerekend.

^{*2} De kolom '2014 en verder' bevat alle investeringen die gepland zijn en buiten de periode van deze voorjaarsnota liggen.

Bijlage 1 Investeringsplanning bevat per thema een specificatie van de geplande investeringen.

5.1.2 Inzet van investeringsplanning

In het collegeprogramma is als belangrijk actiepunt het onderzoeken van mogelijkheden om tot verdere fasering van projecten en investeringen te komen opgenomen. De voornaamste schommelingen in de tariefsontwikkeling ontstaan door pieken in de kapitaallasten. Het hanteren van een instrument als een investeringsplanning maakt het mogelijk een betere spreiding in de investeringen aan te brengen, waardoor er minder piekvorming is.

Bij het hanteren van de investeringsplanning moet rekening gehouden worden met een aantal aspecten. Dat zijn de capaciteit van de organisatie, het benutten van kansen als subsidies, het genereren van werk met werk en de technische noodzaak.

Met de fasering van projecten en investeringen is in de voorjaarsnota rekeninggehouden, maar nog niet volledig uitgewerkt. Voor een aantal projecten en investeringen heeft al een fasering plaatsgevonden. Enkele voorbeelden waarbij fasering heeft plaatsgevonden zijn: rwzi Nieuwegein uitbreiding, rwzi Bunnik uitbreiding en uitvoering WGP Groenraven Oost en Maartensdijk.

In de begroting 2010 wordt de fasering verder geconcretiseerd.

5.1.3 Aandachtsgebieden investeringsplanning

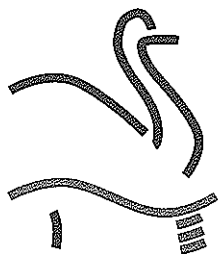
Voor De Stichtse Rijnlanden zijn er drie aandachtsgebieden als het gaat om investeringen. De grootste investeringen zullen de komende jaren worden gedaan in het kader van:

- zuiveringstechnische werken: renovatie en nieuwbouw;
- watergebiedsplannen: planvorming en aanleg;
- Kaderrichtlijn water: planvorming en aanleg.

Het nemen van een besluit tot de investering heeft in de navolgende jaren consequenties voor de kapitaallasten van het waterschap. Bij oplevering van het betreffende project zal de afschrijving in de kapitaaldienst starten. Daarnaast is er de component van rente, die gekoppeld is aan het aantrekken van gelden voor het uitvoeren van de projecten.

Voor de investeringen in het kader van zowel watergebiedsplannen als de Kaderrichtlijn water is sprake van een gelijkmatig investeringsvolume over de jaren.

Bij zuiveringstechnische werken wordt zoveel als mogelijk een gelijkmatig investeringsvolume gehanteerd. Nieuwbouw bij zuiveringsinstallaties zal echter altijd leiden tot een piek in de investeringen. Voor vervangingsinvesteringen is dat normaal gesproken niet het geval.

BESLUIT

Het algemeen bestuur van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden;

gelet op het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden d.d. 2 juni 2009 met nummer MO/09.104;

gezien het advies van de commissie BMZ d.d. 12 mei 2009 en de commissie SKK d.d. 14 mei 2009;

BESLUIT:

1. de algemene uitgangspunten van de voorjaarsnota 2009, zoals verwoord in § 1.3.1 (pagina 5), vast te stellen;
2. het meerjarenbeleid en het daarbij behorende totale netto-lastenniveau, na verwerking van de financiële consequenties uit de voorjaarsnota 2009, zoals weergegeven op pagina 5, als uitgangspunt te nemen voor de uitwerking van de begroting 2010 en de daarbij behorende meerjarenbegroting;
3. akkoord te gaan met de beschreven systematiek waarmee de kapitaallasten van de nieuwe investeringsuitgaven in het meerjarenperspectief zijn opgenomen, met als doel het nivelleren van de totale kapitaallasten.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 17 juni 2009.

Voorzitter,

P.J.M. Poelmann.

Secretaris,

drs. E.Th. Meuleman.